

PRINOVE U ŠIBENSKOJ KATEDRALI

Divna je šibenska katedrala. Jedinostvena. Arhitekt T. G. Jakson je ustvrdio:

»Iako ima lijepih crkava s druge strane Jadrana, teško bi se koja mogla porediti u osobitosti konstrukcije sa šibenskom. Ne samo u Italiji, nego da li bi se u cijaloj Evropi mogla naći crkva tolike veličine u konstrukciji, pri čemu nisu upotrijebljene ni opeke ni drvo nego samo četverac mramor i kovina. Opći je dojam unutarnjosti katedrale veličanstven.

Ja ne poznajem druge veličine koja je podobna toliko djelovati na srce. Taj dojam dolazi od jednostavnosti i visine svodova i kora.»

Vjekovi su je gradili, dotjerivali, uresivali, uređivali, obnavljali. U tom pogledu nije zastao ni naš vijek. Ovih zadnjih godina šibenska se katedrala obogatila novim suvremenim, dragocjenim i umjetničkim objektima zahvaljujući ljubavi i brizi njezina biskupa Msgr. Josipa Arnerića.

Kako je poznato katedrala nema zvonika. Problem zvona bio je uvijek goruće pitanje. Sad je i to pitanje riješeno. Darežljivošću mnogih dobročinitelja a navlastito Msgr. Stefana Laszlo, biskupa gradišćanskih Hrvata katedrala je dobila svoja zvona. Na uglove podnožja kupole postavljena su godine 1965. elektronska zvona. Ima ih pet. Prvo je posvećeno Šibenčaninu bl. Nikoli Taveliću, drugo sv. Jakovu pokrovitelju katedrale, treće sv. Mihovilu, zaštitniku Šibenika, četvrto Gospi od Zdravlja, a peto Presv. Trojstvu. To su prva elektronska zvona u našoj Domovini. Njihov dosta jaki i milozvučni zvuk razliježe se gradom i okolicom...

Godine 1967. dobila je katedrala centralno grijanje. Nadalje i katedralne orgulje povećane su i obnovljene 1968. god. Obnovu je izvela poznata tvrtka Jenko iz Slovenije. Ovo je njihovo 119 djelo. Obnovljene orgulje imaju ukupno 27 pravih registara sa 1170 svirala. Kad zabruju uzdižu dušu da dade slavu Stvoritelju...

Splitska katedrala ponosi se svojim sredovječnim drvenim vratima, koja je 1214 izradio majstor drvorezac Buvina. Vratnice se dijele na dvadeset i osam kvadratnih polja na svakom krilu po četrnaest. Tu su u plitkom reljefu prikazani prizori iz života Isusova.

I djelo Jurja Dalmatinca, šibenska katedrala, velikodušnošću šibenčanina Msgr. Dr. Krešimira Zorića, kanonika lateranske bazilike u Rimu dobila je nova umjetnička vrata na glavnom i pobočnom pročelju. Vratnice su izgrađene u broncu. Djelo su akademskog kipara Šibenčanina prof. Grge Antunca.

Vratnice postavljene na pobočnom portalu 1968. razdijeljene su na osam kvadratnih ploha. Tu je u reljefu prikazano osam prizora iz Staroga Zavjeta. I to: Prvi ljudi i njihova tragika, Žrtva Abrahamova, Mojsije i nevjerni narod, David pleše pred zavjetnim kovčegom, Estera spasava narod, Jeremija pred kraljem Sidkijem, kraljica od Sabe i Salamun.

One na glavnom portalu postavljene su 1969. One na osam polja isto u reljefu donose prizore iz Novog Zavjeta. To su: dolazak mudraca, Isus dvanaestogodišnji dječak u hramu, krštenje Isusovo na Jordanu, Isus ozdravlja gluhoonijemog, Isusov govor na gori Blaženstva, Isus pred Pilatom, Kavlarija i Uskrsnuće . . .

Vratnice jednog i drugog portala djeluju estetski ugodno. Pravo su umjetničko djelo. »Svojom se reljefnom figurativnošću izvanredno uklapaju u starodrevni ambijent i s njime sačinjavaju skladnu cijelinu.« (Dr Devetak).

K ovome treba nadodati da čitava katedrala ima suvremenu i ukusnu rasvjetu koja je odlično istakla svu njezinu ljepotu. Također je s uspjehom provedeno ozračenje katedrale sa uređajem koji je poklonila Caritas. Iz gore iznesenog vidi se koliko je toga katedrala dobila pod upravom sadašnjeg Biskupa.

Tako eto kroz vijekove ona se uljepšava, obnavlja. Svi ovi novi objekti daju joj još veću dražest i ljepotu.

»Šibenčani se mogu s pravom ponositi monumentalnošću svoje bazilike. Ona je pred čitavim svijetom uzvišen spomenik njihove žive vjere, ustrajnog pregaranja i dobrog shvaćanja trajne ljepote« (D. K. Stošić).

Fra Joakim Friganović

VRHOVNA VLAST U CRKVI

Na biskupskoj sinodi u Vatikanu došlo je skoro do očite prepirke između članova sinode. Jedni naglašavaju papino prvenstvo i vrhovno učiteljstvo, a drugi opet vrhovnu vlast biskupa. U nekom pogledu nama se može čak činiti, da između ovih dviju konfrontacija ne može biti izmirenja. Ali to je samo na prvi pogled nespojivo. Mnogim istočnjacima se to još i danas čini, a neki su o tome potpuno uvjereni. Dok su oni zaniijekali vrhovnu vlast pape, Zapad je baš protivno tome naglasio vrhovnu vlast rimskoga biskupa. Posebice je to došlo do izražaja na I Vatikanskom saboru. No taj sabor je zbog okupacije crkvene države predvremeno završio svoj rad, ostavljajući budućim pokoljenjima nedovršeno. U pitanju je tu naročito biskupska vlast. I Vatikanski sabor nije to zaobilazio, a nije imao ni vremena ulaziti u to pitanje. Pa i II Vatikanski sabor iako je naglasio kolegialnost biskupa, nekako nije izveo na čistac odnos između vrhovnog poglavara Crkve i vrhovne vlasti biskupa u Crkvi. Priznati naime moramo, da je i papa biskup Crkve, samo da je on uz svoje biskupstvo još i poglavar Crkve. A sada se pitamo: U koga je onda vrhovna vlast Crkve? Pravilan odgovor je: Kod pape i biskupa. Krist je doduše Petru izručio vrhovnu vlast, ali one riječi izgovorene kod Genezareskog jezera »Pasi janjce moje, pasi ovce moje.« (Ivan, 21, 16—18) mogao je Krist Gospodin izgovoriti i ostalim apostolima. Pa zar nije sve odreda kroz tri godine pripremao za navještanje evanđelja? Ali Kristu je dovoljno ako govori samo Petru, jer će Petar kasnije »učvrstiti braću svoju«. (Luk. 22, 32) Pa i sada je jedna od osnovnih dužnosti Petrova nasljednika, da učvrsti vjeru biskupa i vjernika. Tu dužnost i vlast ujedno predao je Krist samo Petru i njegovim nasljednicima. Međutim, vrhovna vlast papina nije isključivo samo njegova osobna vlast, nego je to vrhovna vlast cijele Crkve, a

predana je papi i biskupima. Naravno je, da može papa i sam odlučivati, jer se ne može zamisliti, da bi papa za svaku stvar, naročito važniju, koju treba riješiti, sazvaio sve biskupe svijeta. Kada sam rješava, zastupa biskupe cijeloga svijeta. Pa i biskupi na biskupskoj sinodi zastupaju sve ostale biskupe širom svijeta. A ako se stvari nejasno iznose, naravno da onda dolazi do poteškoća. Prema tome vrhovna vlast u Crkvi predana je biskupima sa papom na čelu, samo da je vršilac te vlasti u praksi najčešće papa sam. Pa i ranije je tako bilo, samo da je Rimski kurija, tako se čini, baš namjerno biskupe držala u sjeni papine vrhovne službe. Većom demokratizacijom u Crkvi obnovit će se staro načelo vrhovne vlasti u Crkvi. S time papa neće ništa izgubiti, a Crkva ništa pridobiti, za razliku od prijašnjeg, da će mjesto biskupa u Crkvi biti određenije. Zato moramo kolegijalnost biskupa s papom na čelu pozdraviti, ali ne kao neku »novofariju«, nego kao prastaru Crkvu Kristovu.

Vilko Šolinc

UOČIVŠI SITUACIJU (EIDOTES KAIRON)

Rim 13, 11

Kao što je u Crkvi postojala *philosophia et theologia perennis*, tako se mislilo da postoji i *theologia pastoralis perennis*. Na čovjeka se gledalo kao na neki teološki objekt, povjeren spasiteljskoj brizi Crkve. Crkvi je prije svega bilo do spasenja besmrtno duše pojedinog čovjeka, koji treba da pobožno sluša, prihvaća, osluškuje i podloži se uputama Crkve. Tako je došlo do izgradnje čvrstih oblika dušobrižničkog rada, koje su — bez obzira na odveć moralistički usmjerene propovijedi — uvijek na isti način primijenjivali i izvodili. Posebnu odgovornost Crkve za svjet pretjerano su gledali samo u tom smislu, što »svijet« trajno prijati čovjekovu spasenju, tako da je to u odnosu na svijet moglo davati samo kritičku budnost. Nije uzalud slika Crkve kao jedne od svijeta opsijedane, ali neosvojive tvrđave (»gledajte dom pun slave«) spadala na omiljele izraze Crkve koja je samu sebe tako shvaćala.

Crkva je međutim po želji svoga Osnivača i Gospodina kvasac i sjeme na njivi svijeta. Ona nema pravo da vlada nad ovim svijetom ili da se iskopča iz svijeta. Naprotiv, ona treba da svoju službu vrši u ovome svijetu i nudi je svim ljudima. Prema izrazu prispodobe o milosrdnom Samaritancu i slikovitom govoru o sudu svijeta (Mt 25) ona ne smije pitati, da li će kod služenja nešto dobiti ili ne. Ona treba da nudi spasenje svim ljudima i da svim ljudima pomaže kako da svoje ljudsko dostojanstvo ostvare na ovome svijetu. Stoga služenje siromasima i bijednicima, služenje u miru i borbi protiv nepravde, obeščaćenja i bijede isto onako kao i propovijed i sakramentalno djelovanje spadaju na njezine bitne zadatke.

Crkva današnjice prihvaća ovaj zadatak služenja. Stoga svaki dušobrižnik mora uočiti situaciju, u kojoj se nalazi i u kojoj žive njemu povjereni ljudi. On mora trajno iznova pitati, koji je nalog namijenjen njemu kao odgovornom članu Crkve da bi bio sposoban pružiti ovdje i danas kršćansku istinu i kršćansku ljubav. Mehanističko osiguranje spasenja pojedine duše i samodostatno pastoralno djelovanje nisu više dovoljni za ovaj zadatak. Baš stoga što Krist zna, da Crkva nije od ovoga svijeta, on vidi pozitivne mogućnosti,